

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 3, Article Number: 4C0113

HUMANITIES

Received: June 2011

Accepted: July 2011

Series : 4C

ISSN : 1308-7320

© 2010 www.newwsa.com

Şükrü Sim

Istanbul University

sukrusim@hotmail.com

Istanbul-Turkey

**TÜRKİYE'DE ORTAÖĞRETİMDE MESLEK EĞİTİMİ: İLETİŞİM ALANI ÖRNEĞİ
ÖZET**

Yıllardır Türk Eğitim sisteminde biriken sorunların mesleki eğitime yansımalarının yanı sıra, alanın teknik gelişmelere paralel olarak hızla değişen ve gelişen bir yapıya sahip olması, bu alanın düzgün, üretken, dinamik ve devamlılığı olan bir eğitim sistemine dönüşmesini sekteye uğratmaktadır. Bunun yanında değişen politik yetkeye göre eğitim sisteminin sık sık ideolojik bir bakış açısıyla yeniden dizayn edilmeye çalışılması, eğitim sistemimizin kökleşmiş bir geleneğe ve kendini yenileyen bir yapıya kavuşmasını engellemektedir. Eğitim alanında değişen iktidarlara paralel olarak sürekli yapılan kısa vadeli eğitim reformları sorunu her geçen gün daha da karmaşık hale getirmektedir. Özellikle son yıllarda bilgi ve iletişim teknolojilerindeki yaşanan hızlı gelişmeler, iletişim eğitimini mesleki öğretimin önemli bir alanı haline getirmiştir. Çalışmamız, Türkiye'de mesleki öğretim içinde önemli bir yer tutmaya başlayan iletişim öğretimini ve bu alanda yaşanan temel sorunları tartışmaktadır. Bu bağlamda çalışmamız, ülkemizde orta öğretimde, mesleki öğretim alanında en yaygın olarak bulunan, iletişim, radyo televizyon, gazetecilik ve halkla ilişkiler bölümleri üzerinde odaklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mesleki Eğitim, İletişim, Radyo Televizyon, Gazetecilik, Halkla İlişkiler.

**SECONDARY SCHOOL VOCATIONAL EDUCATION IN TURKEY: COMMUNICATION
EDUCATION**

ABSTRACT

Additional to the reflection of mass problems of Turkish Education system on vocational education, the rapidly developing and changing structure of it up to technical developments interrupts its transformation to a regular, productive, dynamic and continuous education system. Besides, the changing governments' ideologic design attempts of education system prevent it from having a rooted tradition and renewal structure. Not only the changing power of education fields but also the short term education politics make the problem much more complex. Especially, the rapid developments of information and communication technologies make the communication education an important field of vocational education. The research is discussing the communication education as an important part of vocational education and its fundamental problems. In this context, the research is focusing on communication, radio and tv, journalism and public relations that are the most common programs at secondary education.

Keywords: Vocational Education, Communication, Radio TV, Journalism, Public Relations

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Mesleki eğitim, gelişmekte olan pek çok ülkede olduğu gibi Türkiye’de de sıkıntılı ve zorlu bir alandır. Ülkenin yakın yıllarda içinde bulunduğu duruma bağlı olarak mesleki eğitimin politize edilmiş ve gündelik siyasetin faaliyet alanına çekilmiş olması da mesleki eğitimin sorunlarını ağırlaştırmış, çözüm bekleyen sorunlara yenilerini eklemiştir.

Özel radyo-televizyonların kurulmaya başlandığı 1990’larda iletişim sektörü hızla gelişmiş, her gün yenileri açılan radyo-televizyonlar, gazete haberciliğine alternatif olarak gelişen internet medyası, gazetecilik, halkla ilişkiler ve radyo-televizyon iş kollarının yaygın, popüler ve sürekli bir değişim içinde olan meslek alanları haline gelmesini sağlamıştır. Türk televizyonlarının içinde bulunduğu coğrafyada izlenme yaygınlığı, Türk dizilerinin uluslar arası pazarlara açılması gibi yakın yıllara ait yeni durumlar, sektörün kalite çıtasının yükseltilmesini zorunlu kılmış, bu da iletişim eğitimin kalitesini yükseltilmesi beklentisini beraberinde getirmiştir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Türkiye’de radyo-televizyon, gazetecilik ve halkla ilişkiler alanlarına ait eğitim iletişim fakültelerinin yanı sıra özel kurslarda verilmekte, sektörün ara teknik eleman ihtiyacı ise meslek liselerindeki ilgili eğitim programları ile karşılanmaktadır. Bu çalışmanın amacı son yıllarda köklü bir değişim sürecine giren mesleki ortaöğretimde iletişim alanlarına bir projeksiyon tutmak, bu alana ait eğitim şekli, içeriği, yaygınlığı ve sorunlarını ele almaktır.

3. YÖNTEM (METHODOLOGY)

Bu çalışmada öncelikle Türkiye’de mesleki eğitimin tarihsel süreçte izlediği seyir genel olarak özetlenecek, ardından Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP)’nin Türkiye’de mesleki eğitime getirdiği yenilikler ve bu projenin uygulamadaki mevcut durumu sunulacaktır. Daha sonra ise iletişim alanlarına ait mesleki ortaöğretimin önceki ve yeni hali karşılaştırılarak MEGEP projesi sonrası bu meslek koluna ait ara eleman yetiştiren eğitim programları tanıtılacaktır. Bu alan eğitiminin sorunları ve çözüm önerilerinin sunulmasıyla çalışma sonlanacaktır.

4. TÜRKİYE’DE MESLEKİ EĞİTİMİN GELİŞİMİ (THE DEVELOPMENT OF VOCATIONAL EDUCATION IN TURKEY)

Türkiye’de mesleki eğitim Osmanlı İmparatorluğu döneminde bugün “işbaşında eğitim” olarak adlandırılan usta-çırak ilişkisi içerisinde ele alınmıştır. Tanzimat döneminden sonra, özellikle 2. Abdülhamit devrinde başta tıp, mühendislik gibi alanlar olmak üzere batılı tarzda meslek liseleri açılmıştır. Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte tüm meslek alanları için okula dayalı bir yapı ele alınmıştır. 1927 yılında Millî Eğitim Bakanlığı meslekî ve teknik eğitim veren okullarla ilgili görev üstlenmiştir. Okulların ve hizmetlerin gelişmesi sonucu 1933 yılında 2287 sayılı Kanunla Meslekî ve Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 1935 yılından itibaren 2765 sayılı Kanunla da okulların masrafları tamamen devlet tarafından karşılanmaya başlanmıştır. Bakanlık Merkez Örgütü Kanunu 1941 yılında 4113 sayılı Kanunla değiştirilerek Meslekî ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı kurulmuştur. (Kazu, 2002)

1968-1969 öğretim yılından itibaren teknik öğretim kurumları mühendis seviyesinin altında üç ayrı seviye ve nitelikte operatör, işçi, yarı becerili işçi, usta ve teknisyen gibi üretici teknik

personeli yetiştirebilecek üç ayrı okul halinde toplanmıştır. Bu okullar; pratik sanat okulları, sanat enstitüleri ve teknisyen okullarıdır.¹ Mesleki eğitimde en önemli gelişmelerden biri 1986 yılında 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanununun çıkarılmasıdır. (Daha sonra kanunun adı 4702 sayılı kanun ile "Mesleki Eğitim Kanunu" olarak değiştirilmiştir.)

3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu ile mesleki eğitimin etkinlik ve verimliliğini yükseltmek, mesleki eğitim hizmetlerinin geniş kitlelere ulaşmasını sağlamak amaçlanmıştır. Bu kanunla mesleki eğitim; çıraklık eğitimi, işletmelerde meslek eğitimi ve meslek kursları olmak üzere üç grup halinde toplanmış ve buna göre şekillendirilmiştir.

Kanunun en önemli amaçlarından biri de okul - işletme işbirliğine önem verilmesi ve bu ilişkiyi yasal bir altyapıya kavuşturmasıdır. Geleneksel usta-çırak ilişkisini yeniden canlandıran bu kanuna göre öğrenciler işletmelerde beceri eğitimi yapmaya başlamış ve bu öğrencilerin sigortaları bakanlıkça yatırılmış, işletmeden belli bir ücret ödenmesi sağlanmıştır. (Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihçesi, 2005: 42)

1995-1996 döneminden itibaren de ihtiyaç duyan herkese ulaşabilmek adına mesleki açık öğretim programları uygulanmaya başlanmıştır.

Günümüzde uygulanmakta olan sistemde mesleki eğitim üç farklı yoldan kazandırılmaktadır: Bunlar; örgün öğretim, çıraklık eğitimi ve yaygın eğitimidir.

1992 yılında çıkarılan 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilatı ve Görevleri Hakkında Kanun ile örgün mesleki eğitim ortaöğretim düzeyinde mesleki ve teknik liseler, yükseköğretim düzeyinde ise meslek yüksekokullarında yapılmaktadır. Örgün mesleki ve teknik eğitim MEB bünyesinde oluşturulmuş üç ana hizmet biriminin koordinasyonunda yürütülmektedir. Bu birimler; Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü ve Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğü'dür (Bu birimlere Din Öğretimi Genel Müdürlüğü de eklenebilir). Bu genel müdürlüklere bağlı çeşitli türde orta öğretim kurumları örgün mesleki ve teknik eğitim hizmetini yürütmektedirler.

2008-2009 eğitim öğretim yılında toplam 4.622 örgün mesleki ve teknik eğitim kurumunda 1.565.264 öğrenci eğitim görmüştür. Bu kurumların 27'si özel 4.595'i resmi kurumlardır. (Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihçesi, 2005: 42)

Yaygın eğitim Milli Eğitim Bakanlığına bağlı merkezler dışında özel kuruluşlar ve belediyeler tarafından da verilmektedir. MEB dışında yaygın eğitim yapan kuruluşların en büyüğü, "İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Edindirme Kursları (İSMEK)"dir. İSMEK, 2008-2009 eğitim döneminde İstanbul'un 38 ilçesinde, 218 kurs merkezinde, 123 branşta, 230 bin kursiyere ulaşmıştır. İSMEK eğitimlerinden bugüne kadar 810 bini aşkın İstanbullu yararlanmıştır. (İSMEK Yayınlar Kataloğu, 2009)

Ülkemizdeki örgün ortaöğretim kurumları ile ilgili genel bilgiler tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Örgün ortaöğretim kurumları (2008-2009)
(Table 1. Full time secondary schools)

Kurum Türü	Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
Genel Ortaöğretim Toplamı	4.053	2.271.900	107.789
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü	3.076	1.739.261	88.616
Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Md.	193	59.866	4.457
Özel Öğretim Kurumları Genel Md. (Özel)	783	110.896	14.716
Açık öğretim Lisesi	1	361.877	-
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Toplamı	4.622	1.565.264	88.924
Erkek Teknik Genel Müdürlüğü	1.925	608.414	37.762
Kız Teknik Genel Müdürlüğü	915	283.166	17.709
Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Md.	921	324.655	17.256
Din Öğretimi Genel Müdürlüğü	458	143.637	9.846
Özel Eğitim ve Rehberlik Hiz. Genel Md.	80	4.728	584
Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı	279	50.585	4.778
Diğer Bakanlık ve Kur. Bağlı Meslek Lisesi	17	2.535	680
Özel Öğretim Kurumları Genel Md. (Özel)	27	1.379	309
Açık öğretim lisesi	-	146.165	-
Ortaöğretim Toplamı	8.675	3.837.164	196.713

Tablo 2. Yaygın eğitim kurumları (2005-2006)
(Table 2. Professional public and private education institutions)

Kurum Türü	Kurum Sayısı	Kursiyer Sayısı	Öğretmen Sayısı
Resmi Yaygın Eğitim Toplamı	1.984	1.770.088	11.839
Halk Eğitimi Merkezi	924	1.312.618	4.724
Mesleki Eğitim Merkezi	351	309.962	4.532
Kız Teknik Genel Müdürlüğü	366	74.428	477
Erkek Teknik Genel Müdürlüğü	22	1.186	-
Özel Eğitim Genel Müdürlüğü	321	10.052	2.106
Meslek Kursları	-	61.842	-
Özel Yaygın Eğitim Toplamı	7.646	2.116.550	57.691
Muhtelif Kurslar	2.048	220.636	4.450
Motorlu Taşıt Sürücü Kursları	2.028	970.615	12.210
Özel Dershaneler	3.570	925.299	41.031
Genel Toplam	9.630	3.886.638	69.530

Tablodan da anlaşıldığı üzere, Türkiye’de ortaöğretimde meslek lisesi öğrencilerinin oranı yüzde 50’nin çok altındadır. 4 bin 53 genel ortaöğretim kurumunda 2 milyon 271 bin öğrenci eğitim görmekteyken 4 bin 622 mesleki ve teknik ortaöğretim kurumunda sadece 1 milyon 565 öğrenci okumaktadır. Bu oran, gelişmiş ülkelerdeki mesleki okulların genel liselere oranına kıyasla çok düşük kalmaktadır.

5. MESLEKİ EĞİTİMDE EN BÜYÜK DEĞİŞİM: MEGEP (THE GREATEST CHANGE IN VOCATIONAL EDUCATION: SVET)

Ülkemizde uzun yıllar mesleki ve teknik eğitimin içinde bulunduğu sorunlara çözümler üretilmeye çalışılmış ve önemli gelişmeler sağlanmıştır. Bu çalışmalar içerisinde en kapsamlı olanı, 2000 yılında başlatılan Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi (MEGEP)’dir. “Mesleki ve teknik öğretimde yeni yaklaşım” sloganı ile yola çıkan proje sonucunda mesleki ve teknik eğitim sistemimiz büyük bir dönüşüm süreci içerisinde girmiştir. (<http://megep.meb.gov.tr>)

4 Temmuz 2000'de, Türkiye ile AB arasında Türkiye'deki "Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi (MEGEP) Projesi'nin anlaşması imzalanmıştır. 2002 - 2007 yılları arasında başarıyla tamamlanan MEGEP, mesleki eğitim sisteminde çok köklü bir dönüşümü başlatmıştır. Proje halen mesleki eğitimle ilgili genel müdürlükler ve Talim Terbiye Kurulu tarafından güncellenmeye devam etmektedir. Toplam bütçesi 58,2 milyon Avro olan MEGEP kapsamında mesleki eğitimle ilgili bütün mevzuat, alan ve dallar ile dersler ve ders kitapları yenilenmiştir. Çalışma hayatına eklenmiş mesleklerin eğitiminin verilmediği buna karşın artık piyasası kalmamış mesleklerin okutulmaya devam ettiği, mesleki ders kitaplarının onlarca yıl yenilenmediği bir dönemden MEGEP ile sürekli değişim ve yenilenme ortamına girilmiştir. 2000 yılından itibaren MEGEP kapsamında yapılan faaliyetler sırasıyla şunlardır:

- Modüler programlar hazırlamak amacıyla yüzlerce kişinin görev aldığı çalışmalar kapsamında şekilde de görüleceği üzere öncelikle iş piyasası ihtiyaç analizi yapılmıştır. Meslek dersi öğretmenleri tüm sektörlerle giderek hem yönetici hem de çalışanlarla anketler yaparak var olan meslekleri ve özelliklerini tespit etmiştir. Bu kapsamda, lise seviyesinde okutulabilecek 42 meslek alanı ve bu meslekler altında 197 uzmanlık dalı olduğu görülmüştür.
- Meslekler belirlendikten sonra meslek elemanının yaptığı işler/görevler belirlenmiştir. Bu görevleri yapabilmesi için gereken yeterlikler tespit edilmiş ve tablollaştırılmıştır. Bu çalışmalar, her alanın uzman öğretmenleri tarafından, Türk ve Avrupalı eş yöneticilerin rehberliğinde yürütülmüştür.
- Meslek elemanlarının hangi işleri yaptığı tespit edildikten sonra bu işlerin öğrenciye öğretilmesi için ilgili müfredat modüler olarak oluşturulmuştur. Bağımsız her bir iş için bir modül bilgi sayfası hazırlanmış, birbiriyle alakalı modüller, derslerin altında toplanmıştır.
- Ardından çerçeve öğretim programı hazırlanmış ve temel materyaller olarak modüllerin yazımı yapılmıştır. Bu süreç içerisinde binlerce modül yazılarak kontrol edilmiştir. 5600'den fazla işin yapımı öğreten kitapçıklar, MEGEP'in sitesinde (megep.meb.gov.tr), pdf formatında, hem öğretmen ve öğrencilerin hem de ilgili yurttaşların istifadesine sunulmuş durumdadır. Bu kitapçıklar arasında bilgisayar bakımı yapmaktan peçete katlamaya, ayçiçeği yetiştirmekten video kamera ayarları yapmaya kadar pek çok bilgiye ulaşmak mümkündür.

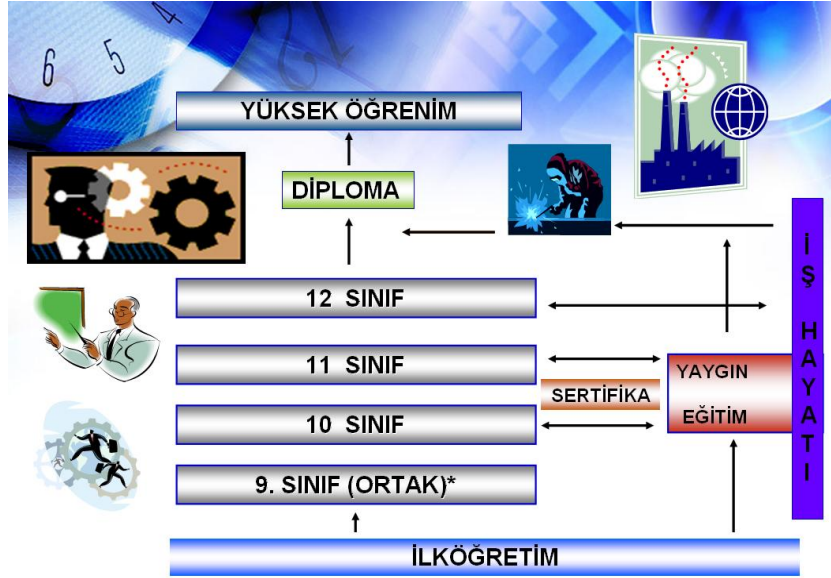
MEGEP, 2004-2005 yılında pilot okullarda, 2005-2006 öğretim yılından itibaren ise tüm meslek okullarında uygulanmaya başlamıştır. MEGEP, "yaşam boyu öğrenme"yi ve sürekli yenilenmeyi hedefleyen bir proje olduğu için her yıl belli illerde birden fazla kere yapılan toplantılarla sektörün talepleri ve iş hayatındaki gelişmeler doğrultusunda güncellenmeye ve düzeltilmeye devam etmektedir.

Şekil 1. Modüler sistemin geliştirilme aşamaları
(Figure 1. The levels of developed modular system)

Ayrıca MEGEP projesini 2006 yılında Avrupa Birliği tarafından IPA 2006 (Instrument For Pre-Accession Assistance - Katılım Öncesi Mali Yardım) programı kapsamında finanse edilen İKMEP (İnsan Kaynaklarının Mesleki Eğitim Yoluyla Geliştirilmesi Projesi) takip etmiştir. İKMEP projesi de MEGEP'in devamı olarak 2 yıllık yüksek meslek okulları müfredatının modüler sisteme uyumlu hale getirilmesini sağlamaktadır. Bu projede üniversite öğretim görevlileri ve sektör uzmanları görev almış, MEGEP'te izlenen yol izlenerek Proje kapsamında 23 meslek dalı altında 52 dal için çalışma yapılmıştır. Bu programlardan 12 tanesi 2009-2010 öğretim yılında uygulanmaya başlamıştır. Tamamı ise 2010-2011 eğitim yılında uygulanmaya başlanacaktır. YÖK ile birlikte koordineli bir şekilde yürütülmekte olan projenin bütçesi; 10 milyon Avro donanım ve 5,4 milyon Avro hizmet alımına tahsis edilmiş olup toplam 15,4 milyon Avrodur.

MEGEP sisteminde esnek ve geçişlerin mümkün olduğu bir yapı oluşturulmuştur. Buna göre 8 yıllık temel eğitimi tamamlayan bir öğrenci, 9. sınıfta ortak lise derslerini okur, 10. sınıfta seçtiği meslek alanıyla ilgili mesleki yeterlikleri kazanır. 11. ve 12. sınıfta ise bir dalda uzmanlaşır. Meslek lisesi mezunu öğrenciler lise eğitimlerini tamamladıktan sonra yüksek öğrenime devam edebilir ya da iş hayatına atılabilir. Ara sınıflarda okulu bırakan öğrenciler de o ana kadar aldıkları eğitimi gösteren bir sertifika ile çalışmaya başlayabilirler.

Şekil 2. Öngörülen mesleki ve teknik eğitim yapısı
(Figure 2. The projected vocational and technical education structure)

MEGEP'le gelen modüler sistemin, Türkiye'de mesleki eğitime getirdiği yenilikleri 4 temel başlık altında özetleyebiliriz:

- **Modüler sistem esnek bir yapıya sahiptir.**

Yeni sistemde eğitim programları esnektir, zamanın ve yerleşim yerinin ihtiyaçlarına göre uyarlanabilir, dönüştürülebilir ve değiştirilebilir. Öğrencinin seviyesini dikkate alır. Ayrıca bilgi ve becerinin kazandırılma şeklinin belirlenmesinde de öğrenciyi merkez alır.

- **Modüler sistem aşamalıdır ve modüllere dayalıdır.**

Öğrenciler gelecekteki fikirlerine veya gelecekteki mesleklerine uygun uzmanlık alanı seçmekte özgürdürler. Her öğrenci, okulun sunduğu çerçevede alan ve dal seçimi yapar. Seçtiği mesleğe yönelik yeterlikleri ilgili alan ve dal modülleri ile kazanır. Öğrenci modül alırken öncelikle temel olan ön koşul modüllerinden başlar. Seçimlerine göre diğer alanlardan alacağı farklı seçmeli modüller ile mesleki yeterliklerini genişletebilir.

- **Modüler sistem kişilerin öğrenme hızındaki farklılıklara karşı duyarlıdır.**

Belirli sınırlar içerisinde her öğrenci kendi hızında öğrenmelidir. Öğretmen sınıf genelini ortak değerlendirmek yerine her öğrenci için farklı hız ve yöntemde ders işler.

- **Modüler sistem yaşam boyu sürecek nitelikte ve iş piyasasının ihtiyaç duyduğu yeterliliklere karşı oldukça duyarlıdır.**

Eğer bir öğrenci mesleki eğitimi başlangıç düzeyini tamamlamadan terk ederse, elinde tamamladığı modüllerin belgeleri olacaktır. Örgün eğitim kurumlarından ayrılanlar daha sonra istedikleri zaman yaygın eğitim kurumlarında eksiklerini tamamlayabilir, sektördeki yeni mesleki bilgileri kurslarla kazanabilirler. (MEGEP Öğretim Programları ve Modüler Öğretim Uygulama Kılavuzu, 2006:28)

6. TÜRKİYE'DE ORTAÖĞRETİM SEVİYESİNDE İLETİŞİM EĞİTİMİ (COMMUNICATION EDUCATION AT SECONDARY LEVEL IN TURKEY)

Türkiye'de ilk özel gazetecilik okulu 1948'de Müderris Fehmi Yahya tarafından açılan. "İstanbul Özel Gazetecilik Okulu"dur. Bu okul, biri ortaokul üzerine 3 yıllık diğeri ise lise üzerine bir

yıllık eğitim veren iki devreden oluşuyordu. Okul, eğitimine 1963 yılına kadar devam etmiştir.

1950 yılında ise İstanbul Üniversitesi tarafından Gazetecilik Enstitüsü'ne iki yıllık eğitim için öğrenci alınmıştır. Gazetecilik Enstitüsü'ne hem lise mezunları, hem de Enstitü Yönetmeliğinin geçici maddesi gereği olarak iki yıl fiilen gazetecilik yapmış olanlar öğrenim durumlarına bakılmaksızın öğrenci olarak kabul edilmiştir. (Tokgöz, Türkiye'de İletişim Eğitimi: Elli Yıllık Bir Geçmişin Değerlendirilmesi, 2003)

Ortaöğretim düzeyinde ise ilk defa 1992 yılında açılan Anadolu İletişim Meslek Liselerinde iletişim eğitimi verilmeye başlanmıştır. Tek tip iletişim programı olarak verilen bu eğitim 2001 yılından itibaren iletişim fakültelerinin bölümleri esas alınarak Gazetecilik, Radyo Televizyon, Halkla İlişkiler ve Tanıtım bölümleri açılarak devam etmiştir. Bu alanlar MEGEP sonrası yeni yapılanmada da varlığını devam ettirmektedir. (Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihçesi: 135) Yeni sistemde, bu 3 ana meslek alanı altına dallar da eklenmiştir. Lise 2. sınıfta alan eğitimini tamamlayan öğrenciler 3. ve 4. sınıflarda bir dal seçerek bunda uzmanlaşmaktadır. İletişim alanlarının dalları şu şekildedir:

Gazetecilik alanı:

- Yazılı Basın Muhabirliği,
- TV Muhabirliği,
- Sayfa Sekreterliği,
- Foto Muhabirliği

Radyo Televizyon Alanı:

- Radyo-TV Programcılığı
- Teknik Yapım Yayın
- Kameramanlık
- Grafik-Animasyon

Halka İlişkiler ve Organizasyon Alanı:

- Halkla İlişkiler
- Müşteri Temsilciliği
- Kamuoyu Araştırmacılığı
- Organizasyon Sorumlusu
- Fuar Sorumlusu

Bu alanların okutulmasında önemli bir fark okul türlerinde ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de mevcut yapıda teknik lise ve meslek lisesi ayrımı vardır. Buna göre teknik liselerde okulda atölye ortamında eğitim esas alındığı için sadece son sınıfta yaz döneminde 1 ay zorunlu sektör stajı uygulaması vardır. Meslek liselerinde ise iş başında eğitime önem verildiği için öğrenciler lise 4. sınıfta 8 ay boyunca haftada üç gün işletmelerde zorunlu staj yaparlar.

Meslek liselerinde yetiştirilen elemanlar "ara eleman" sınıfına girdiği için iletişim fakültesi programlarıyla kıyaslandığında bu okullarda teknik bilgi ve beceriye dayalı dersler ön plana çıkmaktadır. Gazetecilik, Radyo Televizyon ve Halkla ilişkiler alanlarının 2009 yılında son şekli verilen ders havuzlarındaki meslek dersleri şu şekildedir:

Tablo 3. Alanlara göre ders havuzlarındaki meslek dersleri
(Table 3. The applied courses up to educational fields)

RADYO-TELEVİZYON ALANI
Bilgi ve İletişim Teknolojisi
Temel İletişim
Bilgisayarda Fotoğraf İşleme
Temel Fotoğrafçılık
Radyo-Televizyon Elektrik-Elektronikliği
Radyo-TV Yapımcılığı
Temel Kamera
İki Boyutlu Animasyon
Işıklandırma Sistemleri
Seslendirme Sistemleri
Haberleşme Hukuku
Medya Tarihi
Mesleki Bilgisayar
Etkili Konuşma ve Yazma Teknikleri
Televizyon Haberciliği
Temel Sanat Eğitimi
Desen
İllüstrasyon
Nesne Canlandırma
Karakter Canlandırma
Çekim Estetiği
Estetik Aydınlatma
Işık Teknolojisi
Kamera Teknikleri
Kurgu Teknikleri ve Estetiği
Senaryo
Ses Kaydı ve Kurgusu
Sinema Tarihi
TV Program Türleri
Video Kurgu
GAZETECİLİK ALANI
Bilgi ve İletişim Teknolojisi
Temel İletişim
Bilgisayarda Fotoğraf İşleme
Temel Fotoğrafçılık
Haberleşme Hukuku
Medya Tarihi
Mesleki Bilgisayar
Etkili Konuşma ve Yazma Teknikleri
Televizyon Haberciliği
Haber Yazma Teknikleri
Yayın Türüne Göre Gazetecilik
Haber Fotoğrafçılığı
Basında Fotoğraf Kullanımı
Fotoğraf Baskısı ve Arşivleme
Haber Çekimi
Haber Kurgusu
Televizyon Haberciliği
Bilgisayarda Fotoğraf İşleme
Sayfa Düzenleme
Uzman Gazetecilik
Televizyon Haberciliğinde Uzmanlık
Sayfa Tasarımı

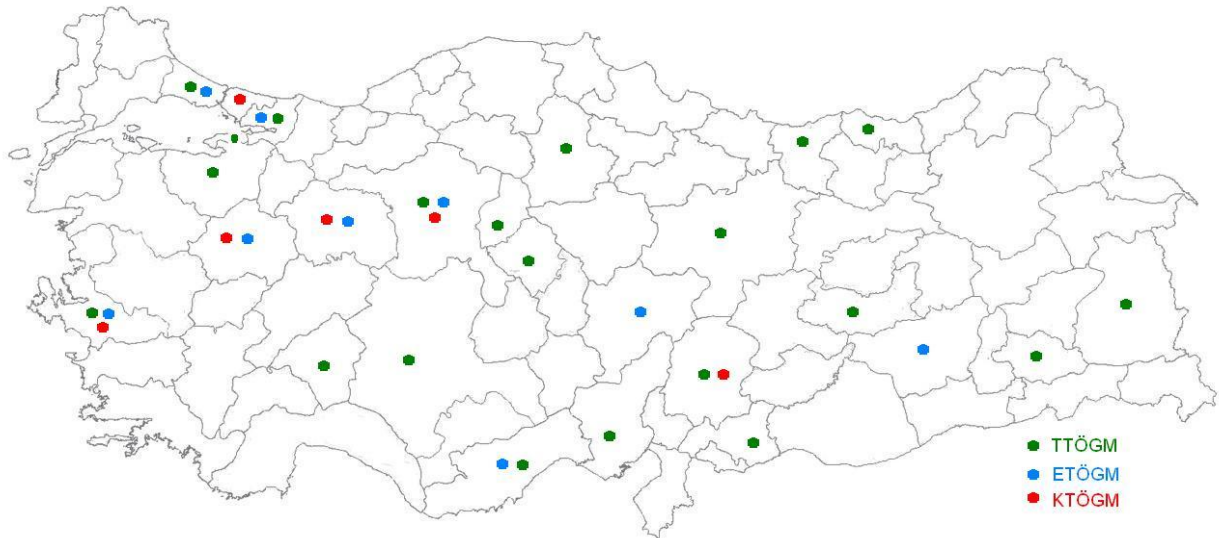
Tablo 3'ün devamı
HALKLA İLİŞKİLER VE O. ALANI
Bilgi ve İletişim Teknolojisi
Halkla İlişkiler ve Organizasyon
İletişim Teknikleri
Etkin Okuma ve Yazma
Etkili Konuşma
Temel Hukuk
Kişiler Arası İletişim
Temel Fotoğrafçılık
Haber Toplama ve Yazma
Dergi ve İnternet Haberciliği
Haberleşme Hukuku
Medya Tarihi
Bilgisayarda Fotoğraf İşleme
Kurum içi Halkla İlişkiler
Halkla İlişkiler Faaliyetleri
Halkla İlişkilerde Kampanya
Müşteri İlişkileri
Ürün ve Hizmet tanıtımı
Reklam Kampanyaları
Reklamcılıkta yaratıcı Faaliyetler
Kamuoyu ve Piyasa Araştırması
Medya takibi
Araştırma
Web Uygulamaları
Organizasyonda yardımcı Hizmetler
Proje Geliştirme
Mekân Düzenleme
Fuar/Kongre Hostesliği
Fuar Organizasyonu
Organizasyon Etkinlikleri
Büro Hizmetleri
Temel Sanat Eğitimi
Kişisel Hazırlık
Sunu Hazırlama
Defile Organizasyon
Dans ve Müzik
Dosyalama ve Arşivleme

Ülkemizde iletişim alanlarının okutulduğu okul sayısı her geçen yıl artmaktadır. Halen Türkiye'nin 81 ilinden 25'inde iletişim alanlarında eğitim veren okul vardır. Teknik ve meslek liselerinde iletişim alanları bulunan örgün eğitim kurumu sayıları şu şekildedir: (bunların bazılarında her üç alan bulunurken sadece bir tek alanın açık olduğu okullar da vardır)

Tablo 4. Türkiye’de iletişim alanı bulunan meslek liselerini gösteren tablo

(Table 4. The list of vocational secondary schools that provides communication in Turkey)

il	Ticaret Turizm Öğretimi GM’ye bağlı okul	Erkek Teknik Öğretimi GM’ye bağlı okul	Kız Teknik Öğretimi GM’ye bağlı okul
İstanbul	4	3	2
Ankara	2	1	4
İzmir	1	1	1
Adana	1		
Çorum	1		
Sivas	1		
Isparta	1		
Elazığ	1		
Kahramanmaraş	1		1
Trabzon	1		
Bursa	1		
Kırıkkale	1		
Siirt	1		
Gaziantep	1		
Kırşehir	1		
Kocaeli	1	1	
Konya	1		
Mersin	1	1	
Van	1		
Yalova	1		
Giresun	1		
Eskişehir		1	1
Diyarbakır		1	
Malatya		1	
Kütahya		1	1

Şekil 3. Türkiye’de iletişim alanı bulunan meslek liselerinin illere dağılımı gösteren harita

(Figure 3. The map that shows vocational secondary schools that provides communication in Turkey up to cities)

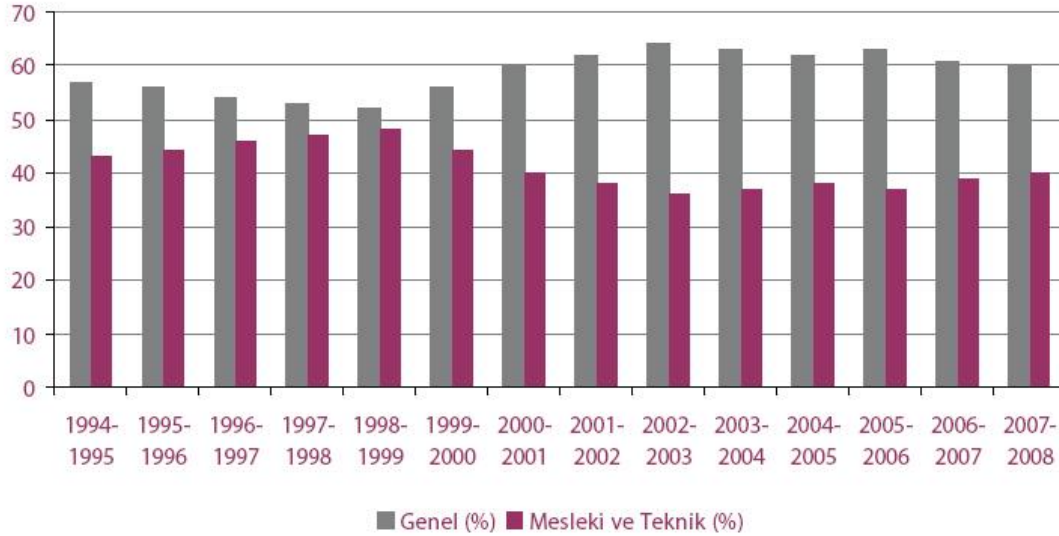
7. TÜRKİYE'DE MESLEKİ EĞİTİMİN SORUNLARI (THE PROBLEMS OF VOCATIONAL EDUCATION IN TURKEY)

Türkiye'de mesleki eğitimde son yıllarda büyük atılımlar gerçekleştirilmiş olsa da süregelen büyük sorunlar da vardır. Bunlardan bazıları şöyle sıralanabilir:

- Ortaöğretimde hedeflenen öğrenci dağılımının gerçekleştirilememesi,
- İstihdam olanaklarının kısıtlı olması,
- Mezunların görev ve yetkilerinin belirsiz olması,
- Üniversiteye girmenin amaç haline gelmesi,
- İşverenlerin nitelikli ara eleman gereksinimlerinin karşılanamaması,
- Okul-sanayi iş birliğinin zayıf olması,
- Mesleki okullarının altyapısının hızla gelişen bilim-teknoloji ve üretim sistemlerine göre geri kalması,
- Mesleki ve teknik eğitim oldukça maliyetli olması,
- Ayrıca, iletişimle ilgili alanların özel bir sorunu olarak, 4 yıllık iletişim fakültelerine geçişte ek puan verilmemesi.
- Mezunların başka alanlarda çalışmasının kaynak israfına yok açması. (Özsoy, Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin İktisadi Kalkınmadaki Yeri ve Önemi, 2007: 128)

Tablo 5. Genel ve meslek liseli öğrenci sayılarının toplam içerisindeki payları (Türkiye'de Milli Eğitim Sistemi, Yapısal Sorunlar ve Öneriler, 2009: 47)

(Table 5. The graphics of number of students to the total in vocational secondary schools and in secondary schools)

8. SONUÇ (CONCLUSION)

Türkiye'de hem ortaöğretim düzeyinde iletişim eğitimi veren kurum sayısının, hem bu okullarda eğitim alan öğrenci sayısının son 10 yılda büyük bir artış gösterdiği bir gerçektir. Bu okulların teknik donanım ve yetişmiş öğretmen ihtiyacının giderilememiş olması, staj yapma ve iş bulma imkânlarının çok sınırlı olduğu birçok ilde, politik gerekçelerle ya da planlama hatası olarak iletişim liselerinin açılmış olması, mezunların yüksek öğretime geçişlerinin önündeki engellerin bir türlü kaldırılamayışı gibi durumlar ise, devam edip gelen bir sıkıntıya sebep olmaktadır.

Türk Eğitim sisteminde yıllardan beri varolan sorunların birebir mesleki eğitim alanlarında yansıdığını gözlemlemekteyiz. Özellikle iletişim alanının teknik gelişmelere paralel olarak hızla değişen bir yapıya sahip olması, bu alanın kendine özgü değişime ayak uydurabilen bir müfredat yapısını zorunlu kılmaktadır. Bir yönüyle devamlılığı sağlayabilen diğer yönüyle gelişmeler doğrultusunda kendini yenileyebilen dinamik bir yapıya dönüştürülmesi kaçınılmaz bir biçimde kendini hissettirmektedir. Yılların biriken sorunları ve klasik çözüm yöntemleri, alanın dönüşmesi önünde önemli bir engel olarak durmaktadır. Ayrıca iktidarların eğitim alanını kendi dünya görüşlerine ve politik duruşlarına göre eğitim sistemini dizayn etme arzusu, eğitim sisteminin kendi içinde değişimi sağlayabilen köklü bir geleneğe kavuşmasını engellemektedir. Kısa vadeli eğitim reformları sorunu her geçen gün daha da karmaşık hale getirmektedir. Kısacası meslek liseleri kapsamında eğitim veren iletişim meslek liseleri, günümüz iletişim dünyasına uygun bir müfredata ve altyapıya sahip görünmemektedir. Bunlarla ilgili atılan adımlar, hazırlanan projeler çok kapsamlı ve derinlemesine yapılan çalışmalar olmadığından, bu adımların çoğu kısa vadeli uygulamalara dönüşmekten kurtulamamaktadır.

Mesleki eğitimde kapsamlı ve radikal bir dönüşüm başlatan MEGEP Projesi, diğer meslek alanlarında olduğu gibi iletişim alanına ait radyo-televizyon, gazetecilik ve halkla ilişkiler mesleklerine ait müfredatın baştanbaşa yenilenmesini sağlamış, dersleri ezbere dayalı kuru bilgiler içeren bir halden çıkararak uygulamaya dönük ve sektörün beklentilerine göre şekillenen bir hale çevirmiştir. Ancak bu projenin iletişim alanları eğitiminde istenen sonucu verebilmesi, sektördeki değişime uygun olarak sürekli değişen, gelişen ve güncellenen bir eğitim programı olarak tutulmasına ve alana ait diğer sorunların da giderilmiş olmasına bağlıdır.

Hem iletişim alanlarına ait mesleklerde hem de diğer mesleki eğitim alanlarında eğitim müfredatı ve materyalinin güncel, uygulanabilir ve sektör beklentilerine uygun halde tutulabilmesi için milli eğitim bakanlığına önemli görevler düşmektedir. Avrupa Birliği standartlarında bir yenileme projesi olan MEGEP'in sonu olmayan bir süreklilik çizgisinde tutulması, meslek alanlarında meydana gelen yeni teknolojik gelişmelerin her yıl eğitim müfredatına yansıtılması yapılması gerekenlerin en başında gelir. Ayrıca bu değişikliklerin yapılması esnasında sektörde talep ve ihtiyaçları dikkate alınmalı ve eğitim kurumları araç gereç ve malzeme bakımından sürekli desteklenmelidir. Ayrıca iletişim meslek liseleri ile iletişim fakülteleri arasındaki işbirliği alanı güçlendirilmelidir.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Kuzu, Y.D., (2002). Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarındaki Gelişmeler, Milli Eğitim Dergisi, Ankara. (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/kuzu.htm>)
2. Milli Eğitim Bakanlığı, Mesleki ve Teknik Eğitimin Tarihçesi, Ankara, MEB Yayınları, 2005.
3. Türkiye Eğitim İstatistikleri, Ankara, MEB, 2009.
4. İSMEK Yayınlar Kataloğu, 2009 (<http://ismek.ibb.gov.tr> (25 Aralık 2009))
5. MEGEP Öğretim Programları ve Modüler Öğretim Uygulama Kılavuzu, Ankara, MEB, 2006.
6. Özsoy, C., (2007). Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin İktisadi Kalkınmadaki Yeri ve Önemi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
7. Türkiye'de Milli Eğitim Sistemi, Yapısal Sorunlar ve Öneriler, Ankara, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı, 2009.

8. Tokgöz, O., (2003). Türkiye'de İletişim Eğitimi: Elli Yıllık Bir Geçmişin Değerlendirilmesi.
(http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/tokgoz_iletisim.pdf)
9. <http://megep.meb.gov.tr>, Haziran 2010